

Nr 63

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning rörande säkerhetskontrollen på atomenergiområdet.

(1:a avd.)

I två likalydande vid 1961 års riksdag väckta motioner, den ena inom första kammaren av herrar *Per-Olof Hanson* och *Axel Johannes Andersson* (I: 391) och den andra inom andra kammaren av herr *Ståhl* (II: 458), har hemställts dels att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa om en skyndsamt utredning med uppdrag att framlägga förslag rörande en mera betryggande säkerhetskontroll på atomenergiområdet, varvid främst bör övervägas att överflytta den strålningskontrollerande verksamheten jämte granskning och tillståndsgivning till en med allsidig sakkunskap utrustad ojävig och oberoende institution för vilken offentlighetsprincipen bör gälla, dels ock att Kungl. Maj:t även i övrigt vid handläggningen av atomenergiärenden måtte beakta vad i motionerna anförts.

Beträffande de skäl, motionärerna anför till stöd för sitt yrkande, hänvisas till motionen I: 391.

Över motionerna har, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttrande avgivits av *delegationen för atomenergifrågor*, som i ärendet inhämtat utlåtanden från försvarets forskningsanstalt, medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, statens vatteninspektion, länsstyrelsen i Södermanlands län och Aktiebolaget atomenergi (Bilaga).

Utskottet. Beträffande säkerhetskontrollen på atomenergiområdet gäller följande. För uppförande och drift av reaktor eller annan atomenergianläggning krävs tillstånd av Kungl. Maj:t. Om avfallsprodukter från en anläggning skola utsläppas i sjö eller vattendrag erfordras jämväl tillstånd av vederbörande vattendomstol. Koncessionsfrågorna avgöras av Kungl. Maj:t efter föredragning av chefen för handelsdepartementet. Ärendenas förberedande behandling är i huvudsak förlagd till delegationen för atomenergifrågor, som vid säkerhetsgranskningen har att beakta såväl förhållandena vid normal drift som olycksriskerna och följderna av en eventuell olycka. I sammanhanget inhämtas yttranden från olika berörda myndigheter och organ. Bland dem som regelmässigt höras äro medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd och länsstyrelsen i det län, där vederbörande anläggning skall uppföras. Utlåtanden brukas även inhämtas från sådana myndigheter som statens vatteninspektion, fiskeristyrelsen, försvarsstaben och

civilförsvarsstyrelsen. Meteorologisk och hydrologisk expertis inkopplas under hand på ärendena. Beträffande strålskyddet vid normala driftförhållanden bygger delegationen regelmässigt på den nyssnämnda strålskyddsnämndens bedömningar. Säkerhetsfrågorna i samband med en eventuell reaktorolycka utredas av en särskild inom delegationen arbetande reaktor-förläggningskommitté, i vilken ingå företrädare för olika berörda forsknings- och tekniska fackområden. Vad angår den närmare innebörden av koncessionsprövningen gäller enligt vad utskottet inhämtat, att några fixerade normer icke utarbetats beträffande atomanläggningars förläggning eller i fråga om de säkerhetskrav, som skola uppställas. Varje projekt bedömes utifrån sina förutsättningar och med beaktande av den tilltänkta förläggningsplatsens karaktär, såsom dess folktäthet och bebyggelsestruktur, dess geologiska, meteorologiska och hydrologiska förhållanden etc. En atomanläggning, som tagits i drift, står under fortlöpande tillsyn av atomenergidelegationen, utom såvitt gäller strålskyddet vid normala driftförhållanden, där strålskyddsnämnden är ansvarig tillsynsmyndighet.

Helt allmänt vill utskottet i anslutning till den sålunda lämnade redogörelsen framhålla, att det givetvis är av synnerlig vikt, att säkerhetskontrollen på atomenergiområdet är organiserad på ett sådant sätt, att säkerhetsfrågorna få en objektiv och sakkunnig handläggning. Detta är bl. a. en förutsättning för att atomenergiprogrammet skall kunna genomföras under psykologiskt gynnsamma betingelser. Från denna utgångspunkt har emellertid i de vid förra årets riksdag väckta motionerna I: 391 och II: 458 kritik riktats mot nuvarande ordning för säkerhetskontrollens handhavande. Särskilt har påtalats AB Atomenergis medverkan i atomdelegationen vid bedömningen av säkerhetsfrågorna. En sådan medverkan anses olämplig med hänsyn till bolagets ställning som intresserad part. Härvid åsyftas främst det förhållandet, att tjänstemän i bolaget äro engagerade i delegationens reaktor-förläggningskommitté. En ändring härutinnan bör enligt motionerna komma till stånd, och det föreslås en utredning av möjligheterna att överflytta den strålningskontrollerande verksamheten jämte granskning och tillståndsgivning till en med allsidig sakkunskap utrustad ojävig och oberoende institution.

I anslutning härtill vill utskottet först med hänvisning till den föregående redogörelsen konstatera, att den strålningskontrollerande verksamheten utövas av medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd. Denna är ett rent expertorgan, vari icke ingår någon företrädare för atombolaget. Som nämnden framhållit får med hänsyn till den aktuella sammansättningen av denna behovet av en sakkunnig, oberoende och ojävig institution på strålskyddsområdet anses ha blivit tillgodosett.

Vad angår frågan om atombolagets medverkan i atomenergidelegationen äger det sin riktighet, att företrädare för bolaget tidigare ingått som ledamöter i delegationens reaktor-förläggningskommitté. Utskottet medger, att vissa principiella invändningar kunna riktas mot en sådan ordning. Det må emellertid framhållas, att då det gäller säkerhetsfrågornas behandling

bolagets medverkan är svår att undvara, då bolaget disponerar en väsentlig del av den expertis, som landet förfogar över på det reaktortekniska kontroll- och säkerhetsområdet. Härvidlag kan emellertid konstateras, att sedan motionerna väckts den ändringen vidtagits i delegationens instruktion, att i fortsättningen Kungl. Maj:t och icke delegationen skall utse reaktorför-läggningsskommitténs ledamöter. Det kan också noteras, att bland de ledamöter, som Kungl. Maj:t nyligen tillsatt icke återfinnas några tjänstemän från atombolaget. Vederbörande komma i stället att vid behov tillkallas såsom experter. Med denna förändring får i ett väsentligt hänseende motionärernas synpunkter anses ha blivit beaktade.

Utskottet vill här erinra om det av vattenvårdsskommittén nyligen framlagda betänkandet angående tillsyn över radioaktiv vattenförorening. Däri ha konstaterats vissa brister närmast på den del av säkerhetsområdet, som inspektionen representerar. På detta område har sålunda ett av de problem, som den föreslagna utredningen skulle avse, redan blivit föremål för undersökning. Utskottet förväntar, att denna fråga beaktas av Kungl. Maj:t.

Utskottet understryker allmänt angelägenheten av att de olika tillsyns- och inspektionsorgan, som arbeta inom området för säkerhetsfrågor, utrustas med tillräckliga resurser för att på ett effektivt sätt kunna fullgöra dem åliggande uppgifter samt att i största möjliga utsträckning en organisationsform eftersträvas, som säkrar en oberoende handläggning av säkerhetskontrollen och utesluter möjligheten av plikt-kollision för enskilda tjänstemän.

Med hänsyn till det anförda och då utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t liksom berörda myndigheter och institutioner med särskild uppmärksamhet följer de problem, som sammanhånga med behandlingen av säkerhetsfrågorna, och vidtager alla de åtgärder, som äro möjliga för att åstadkomma en tillfredsställande skyddsorganisation, anser utskottet sig icke nu vilja påyrka någon särskild utredning i ämnet.

Avslutningsvis vill utskottet återknyta till vad utskottet i det föregående uttalat om angelägenheten av att atomenergiarbetet bedrivs under gynnsamma psykologiska betingelser. Att så sker förutsätter, att från de berörda myndigheternas sida fortsatta ansträngningar göras för åstadkommandet av en effektiv, gentemot den berörda allmänheten riktad informationsverksamhet beträffande säkerhetsfrågorna.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionerna I: 391 och II: 458 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 5 april 1962

På statsutskottets vägnar:

EMIL NÄSSTRÖM

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Näsström, Gillström, Einar Persson, fröken Andersson, herrar Birger Andersson, Bergman, Ragnar Bergh, Per Jacobsson, Rikard Svensson, Söderberg, Edström, Bengt Gustavsson, Sundin, Per-Olof Hanson och Nils-Eric Gustafsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Svensson i Stenkyrka, fröken Elmén, herrar Nilsson i Göingegården, Eliasson i Sundborn, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Lassinantti, Johansson i Norrköping, Bohman, Eskel, Heidenberg och Nelander.

Bilaga

Delegationen för atomenergifrågor

Till riksdagens statsutskott

Med remiss den 29 maj 1961 har Kungl. Maj:t anmodat delegationen för atomenergifrågor att avgiva yttrande över de båda likalydande, vid 1961 års riksdag väckta motionerna I: 391 och II: 458 rörande säkerhetskontrollen på atomenergiområdet. Delegationen får — efter att ha inhämtat i avskrift bifogade utlåtanden från försvarets forskningsanstalt, medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, statens vatteninspektion, länsstyrelsen i Södermanlands län och Aktiebolaget Atomenergi — i ärendet anföra följande.

I de båda angivna motionerna påtalas Aktiebolaget Atomenergis (atombolagets) medverkan i atomenergidelegationens handläggning av säkerhetsfrågorna. En sådan medverkan anses olämplig med hänsyn till bolagets ställning som intresserad part. Härvid åsyftas främst den omständigheten, att tjänstemän i bolaget är engagerade som experter i den reaktorförslägningskommitté, som biträder delegationen vid granskningen av reaktorprojektet. En ändring härutinnan bör enligt motionärerna komma till stånd, och motionerna utmynnar i en hemställan om utredning av möjligheterna att tillståndsgivning till en med allsidig sakkunskap utrustad ojävig och oberoöverföra »den strålningskontrollerande verksamheten jämte granskning och ende institution».

I anslutning härtill vill delegationen först framhålla, att den slutliga bedömningen av de med atomreaktor drift sammanhängande säkerhetsfrågorna åvilar Kungl. Maj:t och vattendomstolarna. Kungl. Maj:ts bedömning, som normalt sker i samband med prövningen av reaktortillstånd enligt atomenergilaggen, innefattar därvid alla spörsmål utom sådana som avser förening genom utsläpp av avloppsvatten från atomreaktoranläggningar. Prövningen i sistnämnda fall åvilar vattendomstolarna. Denna kompetensfördelning bör påpekas med hänsyn till att motionärerna som stöd för en omprövning av den administrativa handläggningen av säkerhetsfrågorna även åberopat »den kritik . . . som framkommit i samband med anläggandet av Ågesta-reaktorn». Det må nämligen konstateras, att denna kritik närmast gällde spillvattenutsläppet från reaktorn, vilken fråga var av juridisk karaktär och även blev föremål för behandling vid vederbörande vattendomstol.

Vad angår Kungl. Maj:ts behandling av säkerhetsfrågorna, sker denna som nämnts vanligen i anslutning till prövningen av tillstånd att uppföra och driva reaktorer. Beredningen av tillståndsärendena åvilar närmast delegationen för atomenergifrågor, som — det må betonas — är ett organ vars ledamöter utses oberoende av anknytning till visst organ eller företag och enligt uttalande vid delegationens tillkomst ej direkt bör företräda de närmast berörda instanserna. — Delegationen har vid säkerhetsgranskningen att beakta såväl förhållandena vid normal drift som olycksriskerna och följderna av en eventuell olycka. Beträffande strålskyddet vid normala driftsförhållanden inhämtas regelmässigt utlåtande från medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd, som föreskriver de maximala strålningsnivåer, som kan till-

lätas inom och utanför reaktor-anläggningen. I fråga om strålskyddsnämnden må här endast konstateras, att i densamma är företrädd sakkunskap inom de medicinska, radiobiologiska och kärnfysikaliska ämnesområdena ävensom arbetarskyddsexpertis. Som nämnden själv framhållit i sitt yttrande över motionerna har med den aktuella sammansättningen behovet av en sakkunnig, oberoende och ojävig institution tillgodosetts såvitt gäller handläggningen av strålskyddsfrågorna.

Vad angår olycksriskerna vid reaktor-drift utreds dessa av den inom atomenergidelegationen arbetande reaktor-föreläggingskommittén. I denna ingår företrädare för olika berörda ämnesområden, såsom kärnfysik, strålskydd, ångteknik, metallurgi och regleringsteknik. För att biträda kommittén vid granskningen av förekommande reaktorprojekt tillkallas därjämte den ytterligare expertis, som visar sig erforderlig. Såvitt gäller lokaliseringsaspekten inhämtas regelmässigt utlåtanden från bl. a. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut samt statens vatteninspektion. Förutsättningarna för den allsidiga sakkunniga bedömning, varom talas i motionerna, får med hänsyn till angivna förhållanden anses vara för handen.

I motionerna påtalas särskilt atombolagets medverkan i arbetet inom reaktor-föreläggingskommittén och framhålles det olämpliga i en sådan medverkan. Delegationen vill då först konstatera, att kommittén endast är ett underorgan åt delegationen och att de slutliga ställningstaganden som redovisas till Kungl. Maj:t sker inom denna. Vad angår expertgranskningen inom kommittén må framhållas, att en sådan granskning svårigen kan ske utan medverkan från atombolaget, som i huvudsak disponerar den expertis, som landet förfogar över i reaktor-tekniska kontroll- och säkerhetsfrågor. Att bolaget för övrigt bör vara den centrala tekniska instansen i detta hänseende är något som den enskilda industrin och kraftproducenterna är införstådda med. Detta har bl. a. kommit till uttryck i de riktlinjer för samarbetet på atomenergiområdet, som utarbetats inom atombolagets styrelse under medverkan av företrädarna där för berörda intressenter.

Vad angår formerna för atombolagets medverkan i reaktor-föreläggingskommitténs arbete, förhåller det sig så att tjänstemän i bolaget hittills på grund av sin speciella sakkunskap haft ställning som ledamöter i kommittén. Härvid har dock i enlighet med allmänna jävsprinciper den ordningen tillämpats, att de icke deltagit i avgöranden, som gällt reaktorprojekt där bolaget varit tillståndssökande. Det må i sammanhanget erinras om att en ny instruktion numera utfärdats för atomenergidelegationen. Bl. har därvid den ändringen vidtagits såvitt gäller reaktor-föreläggingskommittén, att i fortsättningen Kungl. Maj:t och icke delegationen skall utse ledamöterna i kommittén. Bland de ledamöter, som nu förordnats av Kungl. Maj:t, ingår icke några tjänstemän inom atombolaget. Vederbörande kommer i stället att ha ställning som experter. Ändringen kan närmast sägas innebära ett stadfästande av den faktiska ställning, som berörda tjänstemän redan tidigare, då jävsfrågan varit aktuell, intagit vid behandlingen av tillståndsärenden.

Sammanfattningsvis vill delegationen som sin uppfattning framhålla, att — med utgångspunkt i de förhållanden som nu råder och under överblickbar tid framöver kan förväntas råda på atomenergiområdet — den tillämpade ordningen för handläggningen av reaktorsäkerhetsfrågorna är tillfredsställande. Den personella sammansättningen av de prövande organen garanterar sålunda en allsidig sakkunskap, och former har därjämte skapats för att i bedömningen inväga de synpunkter, som olika myndigheter och institutioner på hithörande områden kan vilja anföra. I vad mån en annan form för handläggningen av säkerhetsfrågorna längre fram bör skapas blir givetvis

beroende av den fortsatta utvecklingen. Delegationen ägnar denna fråga fört-löpande uppmärksamhet.

De utlåtanden som delegationen i ärendet inhämtat tyder på att delegatio-nens uppfattning i stort delas av berörda instanser. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut har visserligen anfört vissa kritiska synpunkter, men dessa avser närmast institutets speciella ställning i handläggningen av säkerhetsfrågorna.

Det anförda innebär, att delegationen icke finner skäl för den i motioner-na ifrågasatta utredningen. Stockholm den 13 oktober 1961.

Delegationen för atomenergifrågor

KARL ERIK ÖNNESJÖ

Hans Håkansson

Försvarets forskningsanstalt

*Till delegationen för atomenergifrågor, kungl. handelsdepartementet,
Stockholm 2*

Delegationen för atomenergifrågor har i skrivelse den 13 juni 1961 begärt yttrande från försvarets forskningsanstalt över ovannämnda motioner. Forskningsanstalten får med anledning härav anföra följande.

Försvarets forskningsanstalt driver ej någon reaktor eller annan atom-energianläggning. Drift av dylika anläggningar faller ej heller inom anstal-tens arbetsområde, om man bortser från mindre anläggningar för uteslutande forskningsändamål. Deltagandet av personal från anstalten vid behand-lingen av tillstånd för atomenergianläggningar är en uppgift, som ålagts ve-derbörande helt vid sidan av hans arbetsuppgifter inom anstalten. Forsk-ningsanstalten har den uppfattningen, att behandlingen av säkerhetsfrågorna vid atomenergianläggningar i princip sker på ett ur allmänhetens synpunkt tillfredsställande sätt.

Med hänvisning till det anförda anser sig försvarets forskningsanstalt ej ha anledning att närmare uttala sig beträffande de synpunkter, som fram-förts i motionerna. Stockholm den 22 september 1961.

MARTIN FEHRM

Generaldirektör

E. Stenviken

Byrådirektör

Medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd

Till delegationen för atomenergifrågor

Delegationen för atomenergifrågor har den 13 juni 1961 anhållit om me-dicinalstyrelsens strålskyddsnämnds yttrande över de likalydande motioner-na 391 i riksdagens första kammare och 458 i andra kammaren om utredning rörande säkerhetskontrollen på atomenergiområdet.

Med anledning härav får strålskyddsnämnden anföra följande.

Motionerna uppehåller sig huvudsakligen vid den handläggning av atom-säkerhetsfrågorna som sker inom reaktorförläggningskommittén. I desam-ma beröres emellertid även frågor som angår den centrala strålskyddsmy-n-digheten.

Nämnden, som enbart tagit ställning till motionerna i vad de avser strålningskontrollen, avgav den 10 mars 1960 utlåtande till riksdagens tredje lagutskott över en motion rörande formerna för handläggningen av skyddsfrågorna inom atomområdet. Nämnden får även i nu förevarande fall i tillämpliga delar hänvisa till vad nämnden anförde i nämnda utlåtande, vilket såsom bilaga bifogas denna skrivelse.*

Nämnden önskar därutöver påpeka att det av motionärerna betonade behovet av en allsidigt sammansatt ojävig och oberoende institution för handläggning av strålskyddsfrågorna tillgodosätts genom tillskapandet av strålskyddsnämnden. Denna myndighet har även möjlighet att i mån av behov tillkalla specialsakkunniga. Stockholm den 3 oktober 1961.

På medicinalstyrelsens strålskyddsnämnds vägnar:

YNGVE SAMUELSSON

Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut

*Till delegationen för atomenergifrågor, handelsdepartementet, Stockholm 2
Säkerhetskontrollen på atomenergiområdet*

Sedan delegationen på atomenergifrågor i brev den 13 juni 1961 begärt Sveriges meteorologiska och hydrologiska institutets yttrande över motionerna I: 391 och II: 458 om utredning rörande säkerhetskontrollen på atomenergiområdet, får institutet härmed anföra följande:

Institutet har tidigare i svar den 18 januari på Kungl. Maj:ts remiss den 26 november 1959 beträffande betänkandet »Beredskap mot atomenergiolyckor» framfört synpunkter både rörande de meteorologiska och hydrologiska faktorernas betydelse i samband med atomreaktorförläggning över huvud taget och rörande säkerhetsåtgärderna vid en eventuell olycka i en färdigbyggd reaktor. Flertalet av de därvid framförda synpunkterna äger fortfarande aktualitet. Institutet vill i detta sammanhang upprepa och särskilt betona följande önskemål:

»att klara bestämmelser utfärdas att, innan ärende om tillstånd att uppföra atomreaktor avgöres, en meteorologisk och hydrologisk utredning med beräkningar rörande spridningsbetingelserna i luft och vatten av radioaktiva ämnen från den föreslagna platsen för reaktorn skall ha utförts av ojävig sakkunnig;

»att — i likhet med vad i regel är fallet med hydrologiska utredningar i vattenmål — uppdraget att vara sakkunnig lämnas till SMHI för att utföras som tjänsteuppdrag;

»att meteorologisk och hydrologisk expertis knytes till reaktorförläggningskommittén, varvid bör förutsättas att denna expertis icke är i sökandes tjänst eller eljest jävig;

»att i koncessionsvillkoren bestämmelser ingår att efter en inträffad olycka omedelbar och därefter kontinuerlig kontakt skall tagas med allmänna väderlekstjänsten för erhållande av prognoser rörande utvecklingen av väderleksförhållandena;

»att den katastrofplan, som vid varje anläggning skall finnas utarbetad för åtgärder vid en eventuell olycka, bör i vad avser de meteorologiska och hydrologiska förhållandena granskas av SMHI.

Ehuru institutet icke beretts tillfälle yttra sig över någon utarbetad katastrofplan, anser sig institutet i anslutning till den sistnämnda punkten

* ej här medtagen.

kunna anföra, att erfarenheten visat att de katastrofplaner som länsstyrelseexpertis har utarbetat för åtgärder vid en eventuell olycka kan få en stark formalistisk karaktär och ej ge några närmare anvisningar över möjliga olyckor och vilka mätningar som snabbt bör insättas för att noggrant lära känna meteorologiska och hydrologiska förhållanden invid atomanläggningen liksom aktivitetens framträngande i luft och vatten i omgivningen. Det är oklart, huruvida länsstyrelsernas beredskapsorgan kan få sådan sammansättning att dessa bli kompetenta att ensamma utarbeta beredskapsplaner. Det är institutets uppfattning att denna svårighet kunde lösas genom att bestämmelser utfärdas att dessa planer för prövning underställs antingen Kommissionen för rådgivning vid atomolyckor (KRA) eller också olika berörda myndigheter, i vad hänsyn behöver tagas till meteorologiska och hydrologiska förhållanden sålunda SMHI.

Institutet anser alltså att ur dess synpunkt vissa brister fortfarande vid läder säkerhetskontrollen på atomenergiområdet. En opartisk utredning härvidlag tillstyrkes därför av institutet, som emellertid samtidigt som sin åsikt önskar framhålla att de brister, som hittills kunnat iakttagas, bör kunna avhjälpas genom begränsade ändringar i eller kompletteringar av nuvarande bestämmelser. Institutet vill slutligen helt allmänt framhålla såsom önskvärt att man vid behandlingen av atomanläggningsfrågor i stort följer samma linjer som vid behandling av vattenmål, vid vilka krav på ojävighet ställes på vattendomstolens ledamöter och sakkunniga samt på av domstolen förordade kontrollorgan.

I avgörandet av detta ärende har deltagit överdirektören A. Nyberg, byråcheferna G. Nybrandt och O. Lönnqvist, föredragande, tf. byråchefen E. Hovmöller samt byrådirektören E. Mellin. Stockholm den 16 september 1961.

ALF NYBERG

Överdirektör

O. Lönnqvist

Byråchef

Statens vatteninspektion

Till delegationen för atomenergifrågor handelsdepartementet, Stockholm 2

Genom remiss den 13 juli 1961 har delegationen för atomenergifrågor anhållit att vatteninspektionen ville avge yttrande över motionerna I: 391 och II: 458 rörande säkerhetskontrollen på atomenergiområdet. I anledning härav får vatteninspektionen anföra följande.

Vatteninspektionen har icke anledning att ingå på de i motionerna direkt berörda organisationsfrågorna. Inspektionen vill emellertid i detta sammanhang erinra om den kontroll på ifrågavarande område som enligt vattenlagen med tillämpningsförfordningar skall utövas av vatteninspektionen. Inspektionen har för sin del ingen personal med utbildning på detta område. Genom förordnande av vattendomstol har emellertid en sakkunnig fiskeribiolog ställts till förfogande att ur vattenvårdssynpunkt biträda vid domstolsärenden av denna art och att omhänderha tillsynen vid förefintliga anläggningar. Ett dylikt provisorium är uppenbarligen icke tillfredsställande vid en fortsatt utbyggnad av atomenergianläggningar, vartill kommer att den, som anlitas som sakkunnig och som torde vara den ende i landet med erforderliga kunskaper och med en likaledes erforderlig fristående ställning, icke längre står till förfogande för uppgiften.

Enligt Kungl. Maj:ts uppdrag är emellertid vattenvårdskommittén för

närvarande sysselsatt med att utarbeta förslag till en lösning av tillsynen över radioaktiva utsläpp i vatten. Detta förslag kan väntas komma att framläggas under loppet av innevarande år. På detta område synes sålunda en av de frågor, som den föreslagna utredningen skulle avse, inom kort tid komma under Kungl. Maj:ts prövning.

Vatteninspektionen vill i och för sig icke motsätta sig att den av av motionärerna begärda utredningen kommer till stånd men vill under åberopande av vad ovan anförts framhålla angelägenheten av att det särskilt trängande behovet av expertis i radioaktiva frågor på vattenvårdens område tillgodoses utan avvaktan på resultaten av ytterligare utredningar. Drottningholm den 6 oktober 1961.

På statens vatteninspektions vägnar:

SVEN ANDERSSON

Länsstyrelsen i Södermanlands län

Till delegationen för atomenergifrågor

Såsom infordrat yttrande över motionerna I: 391 och II: 458 vid årets riksdag får länsstyrelsen anföra följande.

Med anledning av lagen den 3 juni 1960 om skyddsåtgärder vid olyckor i atomanläggningar m. m. har länsstyrelsen sedan några månader tillbaka varit sysselsatt med utarbetande av sådan organisationsplan för inom länet befintlig atomanläggning, som föreskrives i lagen.

I detta arbete har länsstyrelsen lämnats bistånd beträffande tekniska bedömanden av medicinalstyrelsens strålskyddsnämnd ävensom erhållit råd och anvisningar av kommissionen för rådgivning vid atomolyckor (KRA).

Arbetet är ännu ej avslutat men såvitt nu kan bedömas med ledning av inhämtade upplysningar bör det vara möjligt att med stöd av ovannämnda lag åstadkomma en fullt tillfredsställande skyddsorganisation.

I vad mån det i övrigt erfordras åtgärder av den beskaffenhet motionärerna påyrka, undandrar sig länsstyrelsens bedömande. Nyköping i landskansliet den 11 oktober 1961.

OSSIAN SEHLSTEDT

Owe Öjert

Aktiebolaget Atomenergi

Till delegationen för atomenergifrågor

Aktiebolaget Atomenergi har anmodats avge yttrande över två vid 1961 års riksdags vårsession väckta likalydande motioner I: 391 och II: 458 rörande säkerhetskontrollen på atomenergiområdet. Med anledning härav får bolaget anföra följande.

Riktlinjerna för det svenska atomenergiarbetet har fastställts av statsmakterna och bolaget har haft huvudansvaret då det gällt att omsätta dessa riktlinjer i praktiskt handlande. Bolagets organisation har successivt anpassats till omfattningen av arbetsuppgifterna, varvid företagsledningen fortlopande beaktat möjligheterna till rationaliseringar och besparingar.

Motionärerna erinrar om den promemoria beträffande bolagets arbetsuppgifter samt samarbete med industrin och kraftproducenterna, vilken god-

känts av bolagets styrelse i mars 1960; motionärerna har dock avstått från att närmare uppta denna fråga till behandling. Denna promemoria som väsentligen innefattar endast en redogörelse för de riktlinjer som redan tillämpats utgör enligt bolagets mening en värdefull grund för det fortsatta arbetet.

I motionerna ifrågasättes om det är ändamålsenligt att det i bolagets arbetsprogram ingår ett betydande mått av mera grundläggande forskning; detta arbete torde höra hemma vid universitet och högskolor. Bolaget vill betona att verksamheten icke innehåller grundläggande forskning i den betydelse som man vanligen inlägger i dessa ord, dvs. ett fritt utforskande av fundamentala lagar inom naturvetenskaperna. Den forskning som bedrivs inom bolaget har samband med atomenergiutvecklingen och behandlar främst områden för vilka resurser saknas vid övriga institutioner inom landet. Den utrustning som huvudsakligen i Studsvik anskaffats för dessa ändamål ställes även till utomstående forskares förfogande bl. a. genom forskningsrådets laboratorium.

I motionerna framhålles att bolaget till stor del hittills utbildat sin egen kvalificerade personal; lämpligheten härav ifrågasättes av motionärerna. Bolaget vill i anledning härav understryka att bolaget genom att ställa lärarpersonal och laboratorieresurser till förfogande samt även på annat sätt sökt befrämja utbildningen på detta område vid universitet och högskolor.

I den nyligen avlämnade petitaskrivelsen för nästa budgetår har bolaget understrukit betydelsen av den utvidgade undervisningen på atomenergiområdet vid de tekniska högskolorna, som beslöts av riksdagen år 1960. I petitaskrivelsen framhöll bolaget vidare att bolaget även i fortsättningen är berett att aktivt medverka vid utbildningen på detta område, såväl vid olika undervisningsanstalter som inom bolagets egna anläggningar, t. ex. i form av avlönad praktikanttjänstgöring. Efter hand som en reguljär utbildning av kvalificerad personal på detta område kommer till stånd, blir det givetvis möjligt för bolaget att nedbringa omfattningen av de åtaganden, som bolaget hittills ansett sig nödsakat vidtaga.

Motionärerna har vidare vänt sig mot att personal från bolaget ingår i den under atomenergidelegationen lydande reaktorförläggningskommittén. Det förtjänar framhållas att de experter från bolaget, som ingår i reaktorförläggningskommittén, ej har deltagit i besluten i kommittén rörande de atomenergianläggningar där bolaget är koncessionssökande. De ojävighetsprinciper, som motionärerna framhåller såsom väsentliga, har sålunda iakttagits. I den förutnämnda promemorian om bolagets arbetsuppgifter har beträffande säkerhetsfrågor framhållits, att bolaget på detta område bör besitta en högt kvalificerad expertis, som kan utnyttjas av de statliga myndigheter och organ vilka ansvarar för det allmännas kontroll över atomenergianläggningar. Som motionärerna själva påpekat, råder på detta område ännu personalbrist inom landet. Det har enligt bolagets mening i nuvarande läge följaktligen synt naturligt, att bolagets sakkunskap tagits i anspråk av myndigheterna. Detta kan även bli nödvändigt i samband med den fortsatta utbyggnaden av kommersiell atomkraft, för vilken kraftindustrin kommer att svara och stå som koncessionssökande. Anledning torde av dessa skäl saknas hemställa om särskild utredning av denna fråga.

Vad motionärerna i övrigt anfört har icke givit bolaget anledning till särskilt uttalande. Stockholm den 27 september 1961.

Aktiebolaget Atomenergi

HARRY BRYNIELSSON